

► Strandskyddsutredning - Djulö camping

Revision	Datum	Beskrivning	Upprättat	Granskat	Godkänt
	2023-11-07	Version för slutleverans	Ulrika Poppus	Håkan Stenström m.fl.	Ulrika Poppus
	2023-10-20	Version för externgranskning	Ulrika Poppus	David Reuterskiöld	Ulrika Poppus
	2023-10-13	Version för interngranskning	Ulrika Poppus		

Detta dokument är framtaget av Norconsult AB som del av det uppdrag dokumentet gäller. Upphovsrätten tillhör Norconsult. Beställaren har, om inte annat avtalats, endast rätt att använda och kopiera redovisat uppdragsresultat för uppdragets avsedda ändamål.

► Innehållsförteckning

1	Bakgrund	3
1.1	Strandskyddets syften	3
1.2	Hur fungerar strandskyddet?	3
1.3	Avgränsning	4
2	Nuvarande förhållanden	5
3	Konsekvenser av planen	7
3.4	Finns möjlighet till dispens?	8
4	Slutsats	10
5	Källor	11

1 Bakgrund

Katrineholms kommun arbetar med en detaljplan för området som kallas Djulö camping och som ligger cirka 2 kilometer söder om centrala Katrineholm. Området är ett av de mest använda och uppskattade grönområdena i Katrineholm, och avsikten är att det ska uppdateras och utvecklas. Området ligger precis intill Djulösjön som omfattas av generellt strandskydd intill 100 meter från strandlinjen, såväl inåt land som utåt sjön, samt intill Svartbäcken som också omfattas av generellt strandskydd.

Idag saknas detaljplanebestämmelser för Djulö camping. Den nya detaljplanen syftar till att förstärka områdets fördelar vad gäller vacker natur samt aktivt idrotts- och kulturliv, att utveckla rekreationsområdet och att reglera natur- och kulturvärdena i området.

Detaljplaneområdet omfattar cirka 58 hektar. Inom planområdet finns höga naturvärden bland annat i form av alsumpskog, ädellövskog och skyddsvärda träd. I området finns också kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i form av Stora Djulö Herrgård, samt en mängd rekreativa värden såsom campingplats, badplats, 4H-gård och plats för vattensport.

I samband med den nya detaljplanen önskar kommunen en utredning för att sammanställa planens konsekvenser för strandskyddet och hur planen påverkar strandskyddets syften.

1.1 Strandskyddets syften

Strandskyddet regleras i miljöbalken 7 kap. §13-18. Syftet med strandskyddet är att långsiktigt:

1. trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och
2. bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Det innebär att strandskyddet finns till för att människor ska kunna röra sig fritt längs stränder och nyttja den strandnära zonen för bland annat rekreation, bad och fiske samtidigt som växter och djur knutna till stränder ska kunna fortsätta leva i sin miljö.

1.2 Hur fungerar strandskyddet?

Strandskyddet kom till på 1950-talet, och gällde då enbart för vissa utpekade områden. År 1975 infördes det generella strandskyddet som gäller för hela Sverige (Strandskyddsdelegationen, 2015). För åtgärder innan dess behövde alltså inte dispens sökas.

Strandskyddet gäller idag generellt vid stränder vid havet, insjöar och vattendrag oavsett storlek i hela Sverige. Strandskyddet gäller normalt 100 meter upp på land och ut i vattnet. Även miljön under vattnet ingår i skyddet (Naturvårdsverket, 2023).

Länsstyrelsen kan besluta om utvidgat strandskydd för vissa områden. Då gäller 300 meter i stället för 100 meter. På samma sätt kan länsstyrelsen besluta om att upphäva strandskyddet på särskilda områden.

För att bevara strandskyddets syften är en del åtgärder förbjudna inom strandskyddat område. Det är exempelvis inte tillåtet att uppföra nya byggnader, anlägga bryggor, fälla träd, schakta eller utföra andra åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

Den som ändå vill utföra åtgärder i strandskyddat område kan söka dispens från strandskyddet. Verksamhetsutövaren måste då visa att det föreligger särskilda skäl för att åtgärderna ska få utföras. Dessa särskilda skäl finns listade i miljöbalken.

Det anses finnas särskilda skäl om området som dispensen avser:

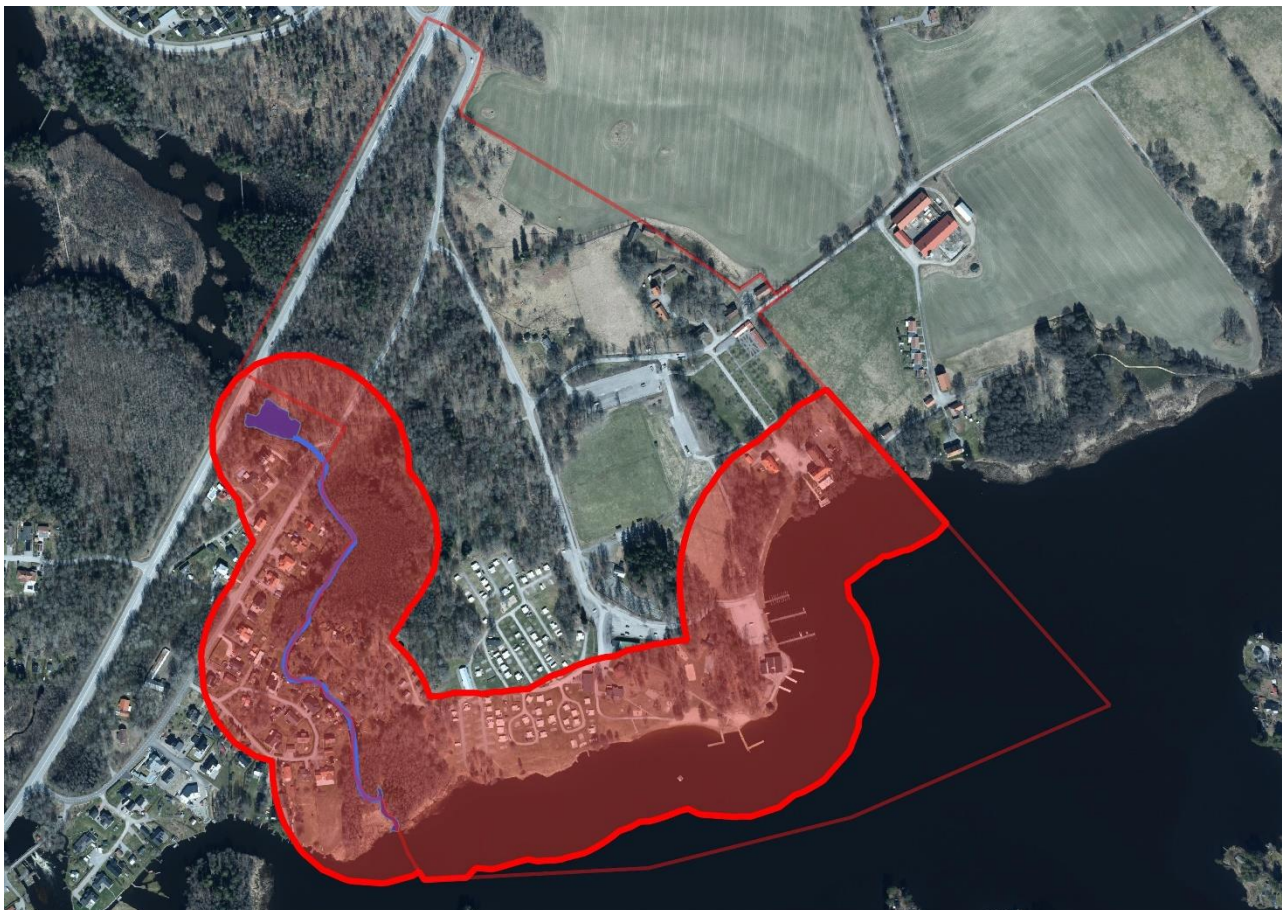
- redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften
- genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen
- behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området
- behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området
- behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området
- behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse (Länsstyrelsen Södermanland, 2023).

1.3 Avgränsning

Denna utredning syftar inte till att ta reda på vilka byggnader och anläggningar som kommit till innan eller efter strandskyddet infördes, eller för vilka åtgärder det givits dispens. Syftet är endast att utreda den nya detaljplanens påverkan på strandskyddets syften jämfört med nuvarande förhållanden.

2 Nuvarande förhållanden

Vid Djulösjön råder generell strandskydd, vilket innebär att strandskyddet gäller 100 meter från strandkanten både upp på land och ut i vattnet. Även Svartbäcken, som följer planområdets västra gräns, omfattas av strandskydd. I figur 1 finns strandskyddat område markerat.

Figur 1. Planområdet för Djulö camping är markerat med rött, och strandskyddat område markerat med rött.

Planområdet är redan idag exploaterat och innehåller både byggnader, bryggor och badplats. Stora Djulö herrgård uppfördes på 1720-talet och det strandnära området väster om Herrgården har nyttjats för campingändamål sedan 1950-talet.

Inga av de bryggor som finns på platsen idag är privata och allmänheten har möjlighet att nyttja dem. Detsamma gäller för badstranden som finns på platsen idag. Allemansrättslig tillgång till strandmiljön och allmänhetens möjlighet till vattenkontakt bedöms idag vara god.

Livsvillkoren för djur- och växtliv på land och i vatten bedöms i vissa områden vara goda och i vissa områden mindre goda. I en naturvärdesinventering av planområdet som utförts av Norconsult under 2023 pekas flera naturvärdesobjekt ut inom den strandskyddade zonen, både på land och i vatten. Bland annat finns en sumpskog i det sydvästra hörnet av planområdet som bedömts som ett objekt av värdeklass 2 enligt svensk standard (högt naturvärde). De sydöstligaste delarna av trädgården kring Stora Djulö herrgård, som omfattas

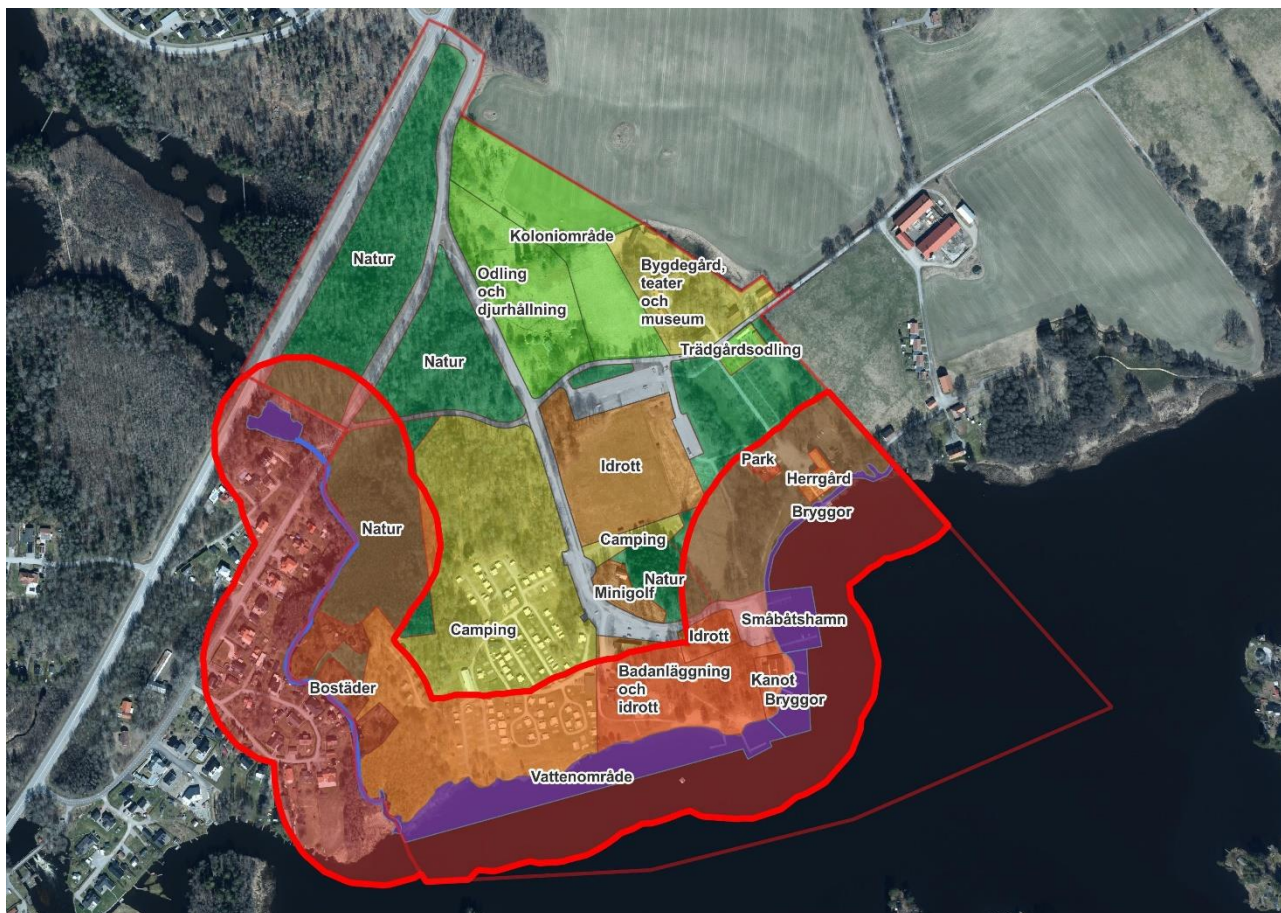
av strandskyddet, är utpekade som ett naturvärdesobjekt av klass 3 (påtagligt naturvärde). Här finns också ett flertal skyddsvärda träd inom strandskyddat område.

Utanför sumpskogen finns ett vassområde som också tagits upp som klass 3-objekt, bland annat genom dess funktion som skydds- och buffertzoon till den innanför liggande sumpskogen. Även delar av skogen invid kanotklubben pekas ut som klass 3-objekt. Därutöver finns två zoner med näckrosbälten i vattnet vilka pekats ut som klass 4-objekt (visst naturvärde). De hårdgjorda ytorna kring småbåtshamnen och badplatsen med sandstrand är artfattigare och har inte tagits upp som naturvärdesobjekt.

Sammantaget bedöms att det idag finns stor tillgång på goda livsvillkor för djur- och växtliv, både på land och i vatten, inom planområdet.

3 Konsekvenser av planen

I förslaget till ny detaljplan berörs det strandskyddade området av ett flertal olika planbestämmelser, såsom camping, natur, kanot, bostäder, park, småbåtshamn och bryggor. Dessa planbestämmelser följer i stort den markanvändning som redan finns på platsen. I figur 2 syns de föreslagna planbestämmelserna, samt hur de överlappar med strandskyddat område.

Figur 2. Planbestämmelser enligt det nya planförslaget för Djulö camping, samt markering av strandskyddat område i med rött.

Planförslaget medger ingen tillkomst av privat tomtmark inom strandskyddszonen. De områden som planläggs som bostäder i västra delen är redan exploaterade med bostadshus. De bryggor och badplatser som planbestämmelserna medger kommer att bli allmänt tillgängliga. Planförslaget avser att kunna erbjuda båtplatser vid gemensam brygga, att underlätta för träning och tävling med kajak, att erbjuda badbryggor och att öka allmänhetens möjlighet till vattenkontakt.

För att minska effekten av skuggning och uppvirvling av sediment från bryggorna anges det i planbeskrivningen att pålade bryggor föredras och att bredden ska begränsas till 1,5 meter för badbryggor och 2,4 meter för båtbyggor (Katrineholms kommun, 2023a).

Det finns planer på att anlägga en brygga eller ett trädäck längs med strandkanten mellan småbåtshamnen och herrgården. Bryggan ska anläggas över land, men öka möjligheten till närkontakt med vattnet för de

människor som vistas där och fungera som en sorts strandpromenad. Någonstans i samma område planeras det även för ett hundbad, vilket skulle innebära att en del växtlighet i strandzonen behöver röjas.

Ovan beskrivna åtgärder skulle öka den allemansrättsliga tillgången till strandzonen eftersom det blir enklare att röra sig vid vattnet. Att anlägga en strandpromenad på en brygga skulle även göra det möjligt för de som går med barnvagn, rullator eller rullstol att komma nära vattnet, något som är svårt på ojämna underlag. Den nya detaljplanen bedöms därmed inte motverka syftet om att trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden. Snarare bedöms allmänhetens idag goda tillgänglighet förbättras ytterligare. Upplevelsen av en orörd och naturlig strandzon bedöms dock minska något.

Det planeras inte för några ytterligare hårdgjorda ytor inom strandskyddszone i planområdet.

Den sumpskog med högt naturvärde som finns i det sydvästra hörnet av planområdet är idag planlagd som camping (Katrineholms kommun, 2023b). Enligt muntlig uppgift finns det en uttalad ambition från kommunens sida att inte förändra naturförhållandena där, utan endast anlägga en stig i form av en spång så att människor kan röra sig mellan campingen och bostäderna väster om planområdet. Förutsatt att endast en sådan spång tillkommer och ingen övrig exploatering sker, bedöms endast en marginell negativ påverkan, i form av ökad störning och visst lokalt ökat ljusinsläpp, ske på växt- och djurlivet i sumpskogsmiljön. En spång i detta läge bidrar också till att den allemansrättsliga tillgängligheten till strandområdet förbättras eftersom området idag är svårtillgängligt och blött. Bedömningen är dock förknippad med osäkerhet, eftersom bestämmelserna i plankartan, som är juridiskt gällande, formellt sett medger mer omfattande exploateringsåtgärder vilket då skulle kunna leda till stora negativa konsekvenser för livsvillkoren för det idag rika växt- och djurlivet i strandskyddszone.

Att röja akvatisk växtlighet i området mellan småbåtshamnen och herrgården för att göra plats för strandpromenad på brygga innebär en viss negativ påverkan på växt- och djurlivet i sjön och strandzonen. Näckrosor och vass utgör livsmiljö för många olika artgrupper, bland annat fåglar, fiskar och insekter. Om röjningen görs skonsamt och med försiktighet, samt om vissa ytor med akvatisk vegetation sparas, bedöms dock konsekvenserna bli små och delvis övergående i förhållande till den rekreativnyttan som ökad vattenkontakt innebär.

Inte heller i övrigt bedöms förslaget till detaljplanen orsaka sådana ingrepp i naturmiljön att rådande förhållanden för växt- och djurliv försämras i någon betydande grad.

3.4 Finns möjlighet till dispens?

Planläggningen av området i sig kräver inte dispens från strandskyddet. Om avsikten är att strandskyddet i något avseende ska upphävas i planförslaget måste detta dock prövas varvid samma krav gäller på att särskilda skäl föreligger och på att intresset av att detaljplanera området väger tyngre än strandskyddets syften. Av utkastet till plankarta framgår dock inget om att strandskydd ska upphävas inom planområdet. Om strandskyddet inte upphävs gäller att dispenser måste sökas vid verkställandet av åtgärder enligt planen som kräver dispens (Boverket, 2022), exempelvis röjning av träd, uppförande av nya byggnader samt anläggande av bryggor och trädäck inom strandskyddszone.

För de åtgärder som planeras inom aktuellt planförslag bedöms det som troligt att särskilda skäl kan anses föreligga. Betydelsen för den allemansrättsliga tillgången bedöms inte motverkas av de åtgärder som planeras.

Ett annat av de särskilda skälen är att åtgärderna behövs för att utvidga en pågående verksamhet och att utvidgningen inte kan genomföras på annan plats. Det här skälet bedöms föreligga för utvidgningen av campingen. Anläggande av bryggor och strandpromenad kan anses utgöra sådana anläggningar som för sin funktion måste ligga vid vattnet och där behovet kan inte tillgodoses på annan plats, vilket innebär att även

detta skäl föreligger. För att dessa åtgärder ska få utföras är det dock viktigt att de görs med hänsyn till det omkringliggande växt- och djurlivet. Det räcker inte enbart med att de särskilda skälen föreligger, verksamhetsutövaren behöver också visa att strandskyddets syften inte motverkas. I detta fall är det framförallt påverkan på växt- och djurliv som hänsyn måste tas till, eftersom den allemansrättsliga tillgången till området inte kommer att begränsas av de planerade åtgärderna.

Huruvida dispens medges beslutas av kommunen och/eller länsstyrelsen. I Södermanlands län är det normalt kommunerna som beslutar om dispens. Underlaget skickas sedan till länsstyrelsen som granskar alla dispenser och har möjlighet att överpröva dessa (Länsstyrelsen Södermanland, 2023).

4 Slutsats

Sammanfattningsvis kan sägas att området invid strandlinjen i planområdet delvis redan är exploaterat och ianspråktaget, och karaktären av orörd naturstrand finns endast kvar i planområdets sydvästra del. Den allmänrättsliga tillgången till strandlinjen är dock god och på många ställen finns högre naturvärden, trots att den mänskliga närvaron är relativt hög.

Kommunen har en ambition om att utvecklingen av planområdet ska göras med respekt för naturen och att de förändringar i markanvändning som ska ske ska göras skonsamt och försiktigt. Exempelvis ska skyddsvärda träd sparas och våtmarker bevaras. Det är dock planbestämmelserna som är juridiskt gällande, och i dessa är det finaste naturområdet, sumpskogen i sydväst, planlagt som camping. Bedömningen gällande påverkan på djur- och växtliv är därmed förknippad med viss osäkerhet.

Att bygga spänger, trädäck och hundbad bedöms inte strida mot strandskyddets syften och särskilda skäl bedöms kunna föreligga för att få dispens. Dessa åtgärder bedöms också kunna ske utan att strandskyddets syften motverkas i området. Att genomföra större ingrepp i sumpskogen bedöms däremot strida mot syftet om att bevara goda livsmiljöer för växt- och djurliv och bedömningen enligt denna utredning är därmed att dispens för sådana ändamål troligtvis inte skulle medges. Det rekommenderas att sumpskogsområdet istället lyfts ut ur planområdet eller planläggs som natur.

5 Källor

Boverket. 2022. Strandskydd. [<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/planeringsfragor/strandskydd/>]

Katrineholms kommun. 2023a. Planbeskrivning – Detaljplan för Djulö camping mm. ARBETSMATERIAL, version 2023-03-13.

Katrineholms kommun. 2023b. Planbestämmelser – Detaljplan för Djulö camping mm. ARBETSMATERIAL, version 2023-10-09.

Länsstyrelsen Södermanland. 2023. Dispens från strandskydd. [<https://www.lansstyrelsen.se/sodermanland/natur-och-landsbygd/aktiviteter-och-atgarder-i-naturen/dispens-fran-strandskydd.html>]

Naturvårdsverket. 2023. Strandskydd. [<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/skyddad-natur/olika-former-av-naturskydd/strandskydd/>]

Norconsult. 2023. Naturvärdesinventering – Djulö camping 2023.

Strandskyddsdelegationen. 2015. Strandskydd och dispens. [<https://www.bracke.se/download/18.73773db514ee2ab085a10db6/1458557450830/Strandskyddsregler.pdf>]